

ŽEMĖS NAUDOJIMO VALSTYBINĖ KONTROLĖ 2010-2020 M.

Inesa KRIUKELYTĖ, Vytauto Didžiojo universitetas, Žemės ūkio akademija, Miškų ir ekologijos fakultetas, el. paštas: inesa.kriukelyte@vdu.lt

Santrauka

Šio darbo tikslas – išanalizuoti ir įvertinti žemės naudojimo pažeidimus pasirinktose Lietuvos apskrityse 2010–2020 metų laikotarpiu. Išnagrinėti ir apibendrinti literatūros šaltiniai ir autorių mintys šia tema bei valstybinę žemės naudojimo kontrolę reglamentuojantys teisiniai dokumentai.

Žemės naudojimo empirinis tyrimas buvo atliekamas trimis etapais:

I etape analizuojami statistiniai duomenys apie Lietuvos žemės fondą, žemės naudmenų pasiskirstymą Lietuvos apskrityse: bendras žemės naudmenų plotas Lietuvoje, žemės fondo pasiskirstymas pagal žemės naudmenų plotą, žemės sklypų įregistravimas nekilnojamojo turto registre. Tyrimui pasirinktos Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių apskritys;

II etape analizuojami žemės naudojimo valstybinės kontrolės statistiniai duomenys: prioritetingas patikrinimų kryptys, planinių ir neplaninių patikrinimų rodikliai, planinių patikrinimų skaičius pagal prioritetingas sritis bei regionus;

III etape analizuojami žemės naudojimo pažeidimų duomenys: pažeidimai, už kuriuos numatyta administracinė atsakomybė, pažeidimų pobūdis, pažeidimų fiksavimas atskiruose šalies regionuose.

Šiame darbe atliktas pasirinktų Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių apskričių žemės fondo vertinimas 2010–2020 metų laikotarpiu. Išanalizavus statistinius duomenis pasirinktose tirtose apskrityse žemės fondo naudmenos išlaikė panašias kaitos tendencijas visose apskrityse: sodo naudmenos visose apskrityse sumažėjo, tačiau užstatytų teritorijų plotas visose apskrityse gerokai padidėjo. Tiriamuoju laikotarpiu miško naudmenų plotas analizuotose apskrityse taip pat didėjo, o ir nenaudojamų žemės naudmenų visose apskrityse sumažėjo. Nustatyta, kad sodo naudmenų plotų sumažėjimas buvo nulemtas situacijos, kad visuomenė vis dažniau keliasi gyventi į sodų teritorijas, tačiau neužsiima ūkine veikla, todėl ir keičiasi sodų paskirtis. Užstatytų teritorijų plotų padidėjimą analizuotose apskrityse galėjo lemti statybų sektoriaus ir infrastruktūros plėtra. Atlikta žemės naudojimo kontrolės ir pažeidimų analizė atskleidė, kad kasmet didėja atliekamų patikrinimų skaičius, tačiau visose apskrityse daugėja ir pažeidimų. Pagrindiniai pažeidimai yra susiję su žemės naudojimu ne pagal paskirtį ir neteisėtu riboženklų statymu.

Reikšminiai žodžiai: valstybinė kontrolė, valstybinė žemė, žemės naudojimo pažeidimai, planiniai patikrinimai, neplaniniai patikrinimai.

Įvadas

Žemė yra valstybės ir visos Lietuvos gyventojų turtas, kuris turi būti naudojamas pirmiausia paisant valstybės interesų ir racionalaus bei efektyvaus turto valdymo principų. Žemės naudojimo valstybinės kontrolės ataskaitos, Valstybės kontrolės audito duomenys, diskusijos viešojoje erdvėje, įvairių valstybės institucijų pastabos, už žemės politikos formavimą ir įgyvendinimą atsakingos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos darbai ir teisinio reguliavimo žemės naudojimo kontrolės sferoje rodo, kad šioje srityje vis dar yra problemų – žemės naudojimas nėra tinkamai kontroliuojamas, dėl to pažeidžiamas viešasis interesas. Be to, dėl netinkamo naudojimo kenčia ir pati žemė – dėl vystomos ūkinės, komercinės ar kitokio pobūdžio veiklos tam nepritaikytose teritorijose keičiamas landšaftas, alinamas dirvožemis, žemės danga, vyksta kiti negrįžtami ar sunkiai atkuriami žemės pokyčiai (Valstybinio audito ataskaita, 2016).

Tyrimo tikslas – išanalizuoti ir įvertinti žemės naudojimo pažeidimus pasirinktose Lietuvos apskrityse 2010–2020 metų laikotarpiu.

Tiksliui pasiekti sprendžiami šie **uždaviniai**:

1. Išanalizuoti žemės naudojimo kontrolės situaciją pasirinktose Lietuvos apskrityse;
2. Ištirti žemės naudojimo pažeidimų ypatumus pasirinktose Lietuvos apskrityse.

Tyrimų objektas ir metodai

Šiame darbe analizuojamas žemės naudmenų pasiskirstymas pasirinktose Lietuvos apskrityse 2010–2020 metų laikotarpiu. Duomenys analizei atlikti buvo gauti iš Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – NŽT) kasmet rengiamų žemės valstybinės apskaitos statistinių duomenų apie žemės fondo sudėtį (2010–2020 m.). Visa sukaupta statistinė informacija ir duomenys buvo nagrinėjami atsižvelgiant į atskirus tyrimo uždavinius. Nagrinėjant žemės naudojimo kontrolę ir pažeidimų pobūdį analizuojami žemės naudojimo valstybinės kontrolės ataskaitų duomenys.

Žemės naudojimo empirinis tyrimas buvo atliekamas trimis etapais:

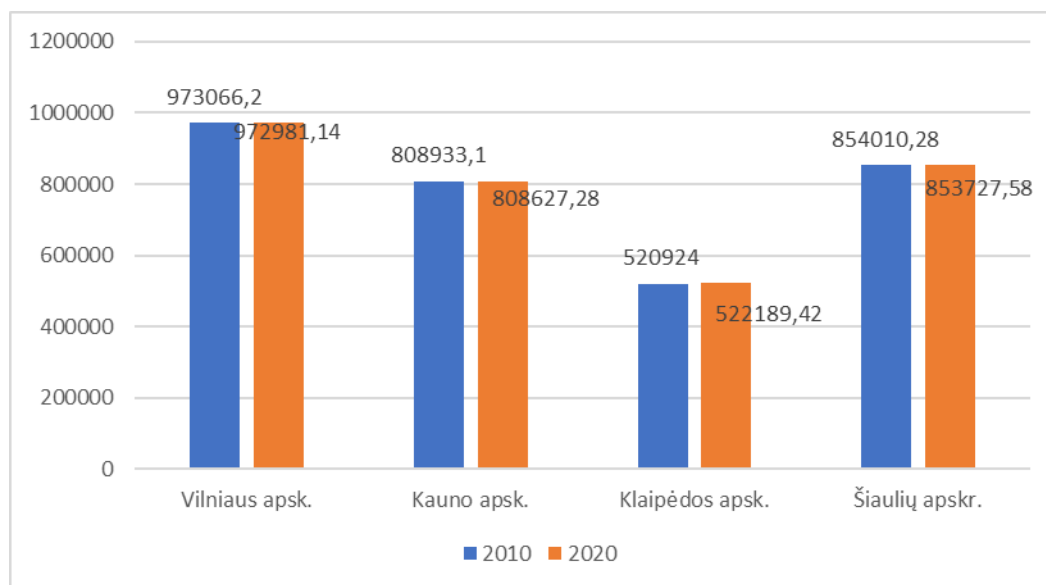
I etape analizuojami statistiniai duomenys apie Lietuvos žemės fondą, žemės naudmenų pasiskirstymą Lietuvos apskrityse: bendras žemės naudmenų plotas Lietuvoje, žemės fondo pasiskirstymas pagal žemės naudmenų plotą, žemės sklypų įregistravimas nekilnojamojo turto registre. Tyrimui pasirinktos keturios didžiausios Lietuvos apskritys: Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių;

II etape analizuojami žemės naudojimo valstybinės kontrolės statistiniai duomenys: prioritetinės patikrinimų kryptys, planinių ir neplaninių patikrinimų rodikliai, planinių patikrinimų skaičius pagal prioritetines sritis bei regionus;

III etape analizuojami žemės naudojimo pažeidimų duomenys 2010–2020 metų laikotarpiu: pažeidimai, už kuriuos numatyta administracinė atsakomybė, pažeidimų pobūdis, pažeidimų fiksavimas atskiruose šalies regionuose.

Tyrimų rezultatai ir jų aptarimas

Šiame darbe analizuojami žemės naudojimo statistiniai duomenys, taip pat žemės fondas pasirinktuose Lietuvos apskrityse. Pagal žemės naudojimo paskirtį žemės fondas yra skirstomas į tam tikras kategorijas: žemės ūkio paskirties, miškų ūkio paskirties, vandens ūkio paskirties, konservacinės paskirties ir kitos paskirties žemė. Darbe pateikiami bendri viso žemės fondo rodikliai (1 pav.).

1 pav. Žemės fondo pokyčiai Lietuvos apskrityse
Šaltinis: sudaryta pagal Nacionalinės žemės tarnybos duomenis (NŽT, 2010-2020)

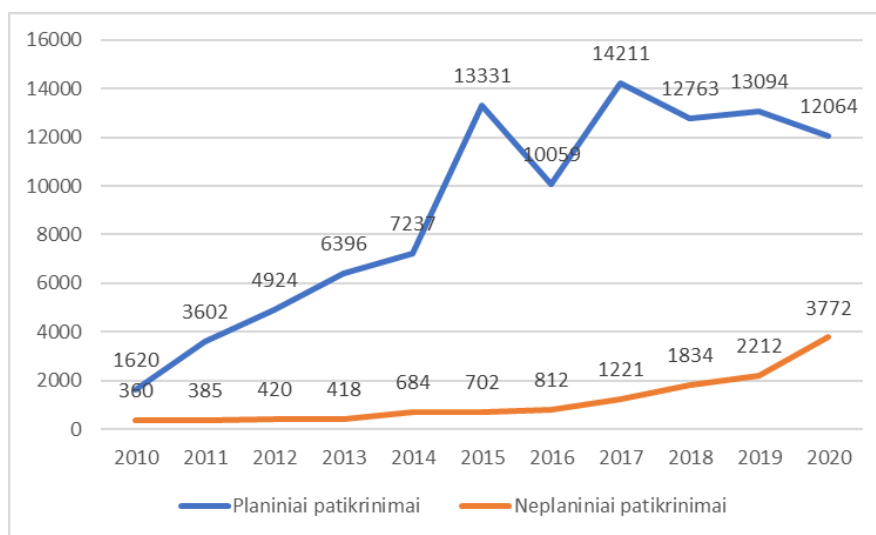
Pagal pateiktus statistinius duomenis matyti, kad didžiausias žemės fondas yra Vilniaus apskrityje, mažiausias – Klaipėdos apskrityje. Tačiau analizuojant statistinius rodiklius matyti, kad nagrinėjamu periodu žemės fondas Vilniaus, Kauno ir Šiaulių apskrityse sumažėjo, o Klaipėdos apskrityje padidėjo. Vilniaus apskrityje žemės fondas sumažėjo 85,06 hektarais, arba 0,01 proc., Kauno apskrityje analizuojamu periodu žemės fondas sumažėjo 305,82 hektarais, arba 0,04 proc., Klaipėdos apskrityje žemės fondas padidėjo 1265,42 hektarais, arba 0,24 proc., Šiaulių apskrityje žemės fondas sumažėjo 282,7 hektarais, arba 0,03 proc. Žemės ūkio naudmenas sudaro ariamoji žemė, sodai, pievos ir natūralios ganyklos.

Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 32 straipsnio 3 dalies 9 punktu ir 36 straipsnio 1 dalimi, organizuoja ir atlieka žemės naudojimo valstybinę kontrolę. Apskrityse kontrolės funkcijas atlieka teritoriniai skyriai.

Teritorinių skyrių darbuotojai vykdydami valstybinę kontrolę vadovaujasi šiais teisės aktais:

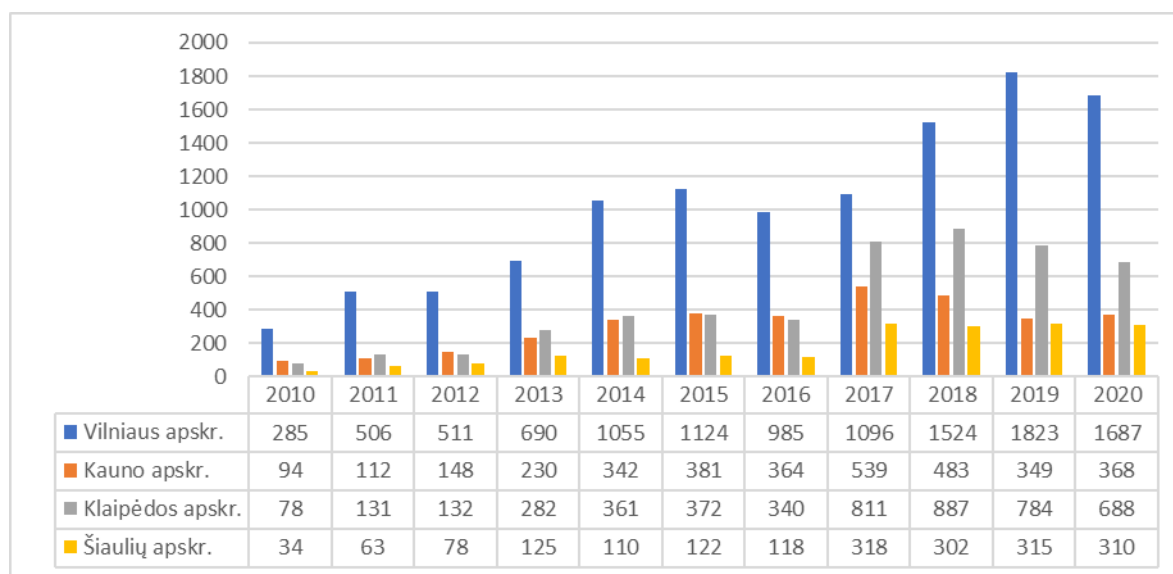
1. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksu;
2. Lietuvos Respublikos žemės įstatymu;
3. Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1244 „Dėl Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų patvirtinimo“;
4. Žemės naudojimo valstybinės kontrolės organizavimo ir vykdymo, administracinių nusižengimų teisenos Nacionalinėje žemės tarnyboje prie Žemės ūkio ministerijos taisyklėmis, patvirtintomis Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2014 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1P-(1.3.)-499 „Dėl Žemės naudojimo valstybinės kontrolės organizavimo ir vykdymo, administracinių nusižengimų teisenos Nacionalinėje žemės tarnyboje prie Žemės ūkio ministerijos taisyklių patvirtinimo“;
5. Žemės naudojimo tvarkos reikalavimų žemės naudotojams kontroliniu klausimynu, patvirtintu Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2017 m. sausio 5 d. įsakymu Nr. 1P-11-(1.3 E.) „Dėl Žemės naudojimo tvarkos reikalavimų žemės naudotojams kontrolinio klausimyno patvirtinimo ir Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2014 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 1P-(1.3.)-498 „Dėl Žemės naudojimo tvarkos reikalavimų žemės naudotojams kontrolinio klausimyno patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios“ pakeitimo“.

Atliekant kontrolės funkcijas NŽT atlieka planinius ir neplaninius patikrinimus. Žemės naudojimo valstybinę kontrolę atliekantys specialistai atlikdami kontrolę tikrina, ar žemės sklypų savininkai naudoja žemę racionaliai, tausojančiai, ar naudoja pagal pagrindinę naudojimo paskirtį, ar laikosi žemės sklypui nustatytų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų ir teritorijų planavimo dokumentuose nustatytų reikalavimų, ar saugomas derlingasis dirvožemio sluoksnis ir nuolatiniai riboženkliai. Taip pat prižiūri, kad žemės sklypų savininkai neblogintų aplinkos ekologinės būklės, kad nepažeistų gretimų žemės sklypų savininkų ar naudotojų ir gyventojų teisių, kad netrukdytų kitiems asmenims prieiti prie paviršinio vandens telkinių nustatytomis pakrantės apsaugos juostomis. Planiniai patikrinimai yra planuojami rengiant metinius veiklos planus ir atliekami pagal iš anksto numatytas prioritетines sritis: kitos paskirties žemės sklypų patikrinimai, valstybinės ir privačios žemės sklypų, taip pat valstybinės žemės plotų, nesuformuotų atskirais žemės sklypais, esančių sodininkų bendrijų teritorijose, patikrinimai, apleistų privačių ir valstybinės žemės sklypų patikrinimai bei kiti žemės naudojimo patikrinimai. Neplaniniai patikrinimai yra atliekami gavus skundą dėl netinkamo žemės naudmenų naudojimo (Žemės naudojimo valstybinės kontrolės vykdymas, 2021) (2 pav.).

2 pav. Atliekamų planinių ir neplaninių patikrinimų apimtys
Šaltinis: sudaryta pagal Nacionalinės žemės tarnybos duomenis (NŽT, 2010-2020)

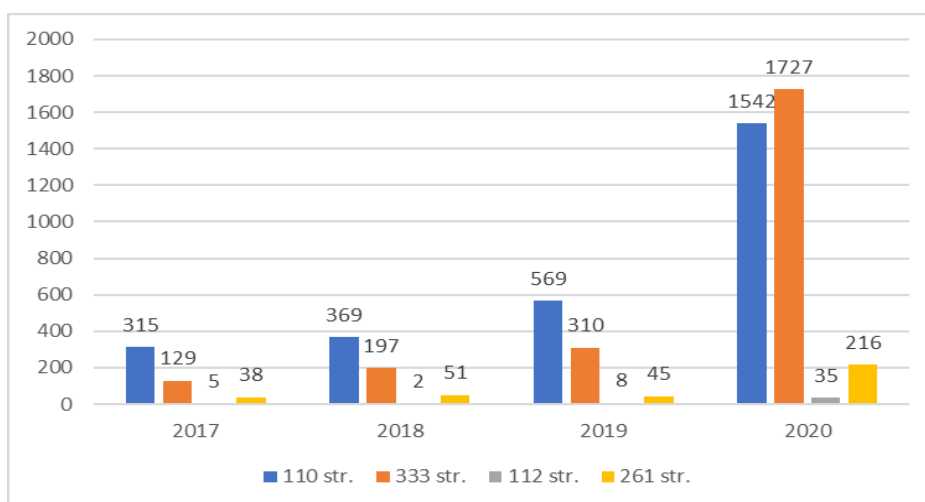
Pagal pateiktus statistinius duomenis matyti, kad analizuojamu periodu padaugėjo tiek planinių, tiek neplaninių patikrinimų skaičius. Nors pastaruoju metu patikrinimų skaičius proporcingai mažėja. Nagrinėjamu periodu planinių patikrinimų apimtys padidėjo 644,69 proc., neplaninių – 947,78 proc. Statistiniai duomenys rodo, kad visuomenės sąmoningumas ir aktyvumas informuojant apie galimus žemės naudojimo pažeidimus gerokai padidėjo nuo 2019 metų. Kaip nurodoma NŽT ataskaitose, daug dėmesio yra skiriama visuomenės švietimui ir informavimui.

3 pav. Atliktų patikrinimų apimčių kitimas apskrityse
Šaltinis: sudaryta pagal Nacionalinės žemės tarnybos duomenis (NŽT, 2010-2020)

Pateiktų statistinių duomenų analizė atskleidė, kad analizuotose apskrityse patikrinimų skaičius kasmet auga (3 pav.). Visu nagrinėjamu laikotarpiu daugiausia patikrinimų buvo atliekama Vilniaus apskrityje. Patikrinimų apimtys

sumažėjo Kauno apskrityje. Toliau darbe analizuojami pažeidimai pagal galiojančias administracinio kodekso nuostatas. Kadangi teisinėje sistemoje keitėsi administracinių pažeidimų straipsniai, pateikiama aktuali pažeidimų specifika (4 pav.).

4 pav. Nustatytų žemės naudojimo pažeidimų statistika

Šaltinis: sudaryta pagal Nacionalinės žemės tarnybos duomenis (NŽT, 2010-2020)

Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus įgalioti Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių teritorinių skyrių (miesto ir rajono) darbuotojai 2018 metais surašė 620 administracinių nusižengimų protokolų, iš kurių 524 protokolai su įrašytu administraciniu nurodymu (pasiūlymas asmeniui savo noru sumokėti baudą, lygią pusei minimalios baudos, numatytos atitinkamame Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) straipsnyje). Pažeidėjams administraciniais nurodymais pasiūlyta sumokėti iš viso 61 970 eurų baudų. Pažeidėjai, vykdydami administracinius nurodymus, sumokėjo iš viso 49 275 eurų baudų. Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus įgalioti anksčiau minėtų teritorinių skyrių darbuotojai 2019 metais surašė 891 administracinių nusižengimų protokolą, iš kurių – 705 protokolai su įrašytu administraciniu nurodymu (pasiūlymas asmeniui savo noru sumokėti baudą, lygią pusei minimalios baudos, numatytos atitinkamame ANK straipsnyje). Pažeidėjams administraciniais nurodymais nustatyta sumokėti iš viso 87 345 eurus baudų. Vykdydami administracinius nurodymus pažeidėjai sumokėjo iš viso 70 875 eurus baudų.

Remiantis 2020 metų duomenimis, pagrindiniai pažeidimai yra susiję su valstybinės ir privačios žemės užėmimo (ANK 110 str.) – 1542 atvejais; riboženklų sunaikinimo arba sugadinimo (ANK 112 str.) – 35 atvejais; Geodezinio punkto sunaikinimo ar sugadinimo (ANK 113 str.) – 0 atvejais; derlingojo dirvožemio sluoksnio išsaugojimo atliekant žemės kasimo darbus taisyklių pažeidimo (ANK 257 str.) – 2 atvejais; dirvožemio apsaugos priemonių nevykdymas (258 ANK str.) – 1 atvejis; žemės naudojimo ne pagal nustatytą paskirtį ir naudojimo būdą (ANK 261 str.) – 216 atvejais; žemės naudojimo apleidimo (ANK 333 str.) – 1727 atvejais. Per 2020 m. pažeidėjams administraciniais nurodymais nustatyta sumokėti iš viso 88 130 eurų baudų. Vykdydami administracinius nurodymus, pažeidėjai sumokėjo iš viso 74 775 eurus baudų. NŽT teritorinių skyrių vedėjai išnagrinėjo 1157 administracinių nusižengimų bylas ir pažeidėjams surašė nutarimus, kuriais paskyrė iš viso 16 573 eurus baudų.

Žemės naudojimo pažeidimus nagrinėja ir Seimo kontrolieriaus institucija. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje buvo gautas X asmens (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundas dėl institucijų pareigūnų veiksmų (neveikimo), netinkamai sprendžiant klausimus, susijusius su galimai neteisėtu valstybinės žemės užėmimu, naudojimu, aplinkos teršimu statybinėmis atliekomis ir „srotomis“, netinkama statybų valstybine priežiūra, netinkama statinių naudojimo priežiūra, „griuvusių“ keliama grėsmė šalia gyvenančių žmonių sveikatai, gyvybei bei aplinkai. „Patikrinimo metu nustatyta, kad valstybinėje žemėje, esančioje Kairėnų k., Mickūnų sen., Vilniaus r. (LKS koordinatės 593320, 6066515), yra sukaupta statybinė atliekų (plytos, smulkintas asfaltas, betonai, perdengimo plokštės, pamatiniai blokai ir kt.). Patekimas į teritoriją yra atviras, todėl patekti gali pašaliniai asmenys. Pastatytų įspėjamųjų ar draudžiamųjų ženklų nėra. Sandėliuojamų minėtų statybinių atliekų kiekis siekia daugiau kaip 100 m³. Atlikus patikrinimą asmenys, atsikratę statybinėmis atliekomis, nenustatyti, ir paliktos statybinės atliekos pripažintos kaip bešeimininkės atliekos, tuo remiantis Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamento (toliau – RAAD) agentūra, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 25 straipsniu, įpareigoja Savivaldybės administraciją imtis priemonių ir sutvarkyti bešeimininkėmis atliekomis užterštą teritoriją (Lietuvos Respublikos seimo kontrolierius, 2021).

Išvados

1. Išanalizavus statistinius duomenis pasirinktose tirti apskrityse analizė atskleidė, kad analizuotose apskrityse neplaninių patikrinimų skaičius kasmet didėja, o planinių patikrinimų skaičius nuo 2017 m. kasmet mažėja. Visu nagrinėjamu laikotarpiu (2010–2020 m.) daugiausia planinių ir neplaninių patikrinimų buvo atliekama Vilniaus apskrityje. Patikrinimų apimtys sumažėjo Kauno apskrityje. Klaipėdos ir Šiaulių apskrityse patikrinimų skaičius gerokai išaugo 2017 m.

2. Atlikta žemės naudojimo kontrolės ir pažeidimų analizė atskleidė, kad kasmet didėja atliekamų patikrinimų skaičius, tačiau visose tirtose apskrityse daugėja ir pažeidimų. Pagrindiniai pažeidimai yra susiję su žemės naudojimo apleidimu (ANK 333 str.) – 1727 atvejai ir valstybinės ir privačios žemės užėmimu (ANK 110 str.) – 1542 atvejai.

Literatūra

1. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas. [žiūrėta 2021-10-26]. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4ebe66c0262311e5bf92d6af3f6a2e8b/asr>
2. Lietuvos Respublikos seimo kontrolierius. 2021 m. gegužės 3 d. Nr. 4D-2020/1-1276. Pažyma dėl x skundo prieš nacionalinę žemės tarnybą prie žemės ūkio ministerijos, aplinkos apsaugos departamentą prie aplinkos ministerijos, valstybinę teritorijų planavimo ir statybos inspekciją prie aplinkos ministerijos ir Vilniaus rajono savivaldybės administraciją. [žiūrėta 2022-04-12]. Prieiga per internetą: https://www.lrski.lt/wp-content/uploads/2021/05/4D_2020_1-1276.pdf
3. Nacionalinės žemės tarnybos interneto svetainės duomenys. [žiūrėta 2021-11-02]. Prieiga per internetą: www.nzt.lt
4. NŽT 2011 m. veiklos ataskaita. [žiūrėta 2021-12-13]. Prieiga per internetą: <http://www.nzt.lt/go.php/lit/Planavimo-dokumentai>
5. NŽT 2012 m. veiklos ataskaita. [žiūrėta 2021-12-13]. Prieiga per internetą: <http://www.nzt.lt/go.php/lit/Planavimo-dokumentai>
6. NŽT 2013 m. veiklos ataskaita. [žiūrėta 2021-12-13]. Prieiga per internetą: <http://www.nzt.lt/go.php/lit/Planavimo-dokumentai>
7. NŽT 2014 m. veiklos ataskaita. [žiūrėta 2021-12-14]. Prieiga per internetą: <http://www.nzt.lt/go.php/lit/Planavimo-dokumentai>
8. NŽT 2015 m. veiklos ataskaita. [žiūrėta 2021-12-14]. Prieiga per internetą: <http://www.nzt.lt/go.php/lit/Planavimo-dokumentai>
9. NŽT 2016 m. veiklos ataskaita. [žiūrėta 2021-12-14]. Prieiga per internetą: <http://www.nzt.lt/go.php/lit/Planavimo-dokumentai>
10. NŽT 2017 m. veiklos ataskaita. [žiūrėta 2021-12-15]. Prieiga per internetą: <http://www.nzt.lt/go.php/lit/Planavimo-dokumentai>
11. NŽT 2018 m. veiklos analizė. [žiūrėta 2021-12-15]. Prieiga per internetą: <http://www.nzt.lt/go.php/lit/Planavimo-dokumentai>
12. NŽT 2019 m. veiklos ataskaita. [žiūrėta 2021-12-15]. Prieiga per internetą: <http://www.nzt.lt/go.php/lit/Planavimo-dokumentai>
13. NŽT 2020 m. veiklos ataskaitos duomenys. [žiūrėta 2021-12-16]. Prieiga per internetą: <http://www.nzt.lt/go.php/lit/Planavimo-dokumentai>
14. Planinių žemės naudojimo patikrinimų sąrašas. [žiūrėta 2021-11-03]. Prieiga per internetą: <http://www.nzt.lt/go.php/lit/Patikrinimo-planai>
15. Valstybinio audito ataskaita „Valstybinės žemės valdymas įgyvendinant žemės tvarkymo ir administravimo programą“ 2016 m. spalio 10 d. Nr. VA-P-10-6-18.
16. Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1244 „Dėl Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų patvirtinimo“. [žiūrėta 2021-12-01]. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/afdaba908f5f11e4a98a9f2247652cf4/asr>
17. Žemės naudojimo valstybinės kontrolės vykdymas. [žiūrėta 2022-01-23]. Prieiga per internetą: <http://www.nzt.lt/go.php/lit/Zemes-naudojimo-valstybines-kontroles-vykdymas>

STATE CONTROL OF LAND USE IN 2010 - 2020

Summary

The aim of this scientific article is to analyze statistical data on land use in Lithuanian counties and to assess land use violations in the period 2010-2020. Literature sources and authors' thoughts on this topic as well as legal documents regulating state land use control were analyzed and summarized.

In the final work, the empirical study of land use is performed in three stages.

In the first stage, statistical data on the Lithuanian land fund, distribution of land use in Lithuanian counties are analyzed: total land use in Lithuania, distribution of land use by land, registration of land plots in the real estate register. Vilnius, Kaunas, Klaipėda and Šiauliai counties were selected for the study.

In the second stage, the statistical data of the state control of land use are analyzed: priority directions of inspections, indicators of planned and unscheduled inspections, number of planned inspections by priority areas and regions.

In the third stage, the data of land use violations are analyzed: violations for which administrative liability is provided, the nature of violations, recording of violations in separate regions of the country.

In this work, the evaluation of the land fund of selected Vilnius, Kaunas, Klaipėda and Šiauliai counties in the period of 2010–2020 was performed. After analyzing the statistical data in the counties selected for the survey, the land fund land use maintained similar trends in all counties: the land area of the garden decreased in all counties, but the area of built-up areas increased significantly in all counties. During the study period, the area of forest land in the analyzed counties also maintained the growth trend. Unused land use has also declined in all counties. It was found that the decrease in the area of garden lands was determined by the situation that the society is increasingly moving to live in garden areas, but is not engaged in economic activities, therefore the purpose of gardens is changing. The increase in the area of built-up areas in the analyzed counties may have been determined by the development of the construction sector and infrastructure. The analysis of land use control and violations revealed that the number of inspections is increasing every year, but the volume of violations is also growing in all counties. The main violations are related to improper use of land, as well as illegal construction of landmarks.

Keywords: state control, state land, land use violations, scheduled inspections, unscheduled inspections.